

**ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΟ (ΙΣΤΟΡΙΑ- Β΄ ΓΕΝ. ΛΥΚ.-ΓΛΩΣΣΑ-ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΟΡΚΗΣ)**

ΣΕΝΑΡΙΟ ΜΕ ΧΡΗΣΗ Η/Υ

ΤΙΤΛΟΣ: Βυζαντινή τέχνη

Γνωστικό αντικείμενο: Ιστορία του Μεσαιωνικού και του Νεότερου Κόσμου 565-1815 Β΄ Λυκείου

Διδακτική ενότητα: Βυζαντινή τέχνη σελ. 97-102.

Διδακτικές ώρες: 4 (3 στην τάξη , 1 στο εργαστήριο που διαθέτει τουλάχιστον 5 η/υ).

Καθηγήτρια: Σουλτάνη Παρασκευή

Υλικό και μέσα διδασκαλίας: α. βιβλίο μαθητή

β. επεξεργαστής κειμένου

γ. διαδίκτυο

δ. παραδοσιακοί σημειωτικοί πόροι

Προϋποθέσεις: Οι μαθητές γνωρίζουν τη χρήση η/υ και διαδικτύου ή ο καθηγητής πληροφορικής συνεργάζεται με το φιλόλογο και βοηθά τους μαθητές κατά τη διάρκεια της 2^{ης} ώρας

Διδακτικοί στόχοι: γνωστικοί

α. γνωριμία με τη βυζαντινή τέχνη

β. εξοικείωση με την έννοια της εξέλιξης(αλλαγής, συνέχειας ή ασυνέχειας) και στον τομέα της τέχνης και αναζήτηση της σχέσης εξέλιξη -ιστορικοί παράγοντες(οικονομικοί – πολιτικοί)

γ. επισήμανση της σημασίας της τέχνης ως πηγής ιστορικής έρευνας

δ. σύνθεση προφορικών-γραπτών κειμένων (γλωσσικές δεξιότητες) και δυνατότητα προσέγγισης –σχολιασμού-ανάλυσης-περιγραφής έργων τέχνης

παιδαγωγικοί

α. ανάπτυξη συνεργατικού ομαδοκεντρικού πνεύματος και κοινωνικοποίησης

β. κινητοποίηση ενδιαφέροντος και φαντασίας , βιωματική και συγκινησιακή επαφή με την τέχνη και ευαισθητοποίηση γι' αυτή

χρήσης ΤΠΕ

α. εξοικείωση με τις νέες τεχνολογίες-διαδίκτυο και αξιοποίησή τους για μαθησιακούς σκοπούς

β. απομάκρυνση απ' τη λογική του ενός εγχειριδίου-αυθεντίας

Μέθοδος διδασκαλίας: - βιωματική

-ανακαλυπτική

-ομαδοσυνεργατική

Πορεία διδασκαλίας

1^η ώρα (στην τάξη)

Προηγήθηκε η διδασκαλία ενοτήτων σχετικών με κοινωνικές-οικονομικές - πολιτικές δομές του βυζαντινού κράτους (Ηράκλειος ,Εικονομαχία, Μακεδονική δυναστεία, Κομνηνοί, Άλωση). Δίνεται πίνακας χρονολογικός με τις σημαντικότερες εξελίξεις, που θα χρησιμοποιηθεί απ' τους μαθητές. Ορίζεται το θέμα που θα απασχολήσει το τμήμα/τάξη, η βυζαντινή τέχνη, και μετά τον ορισμό της λέξης τέχνη και τον καθορισμό των ειδών της τέχνης που θα αναζητήσουμε ,καλούνται οι μαθητές να χωριστούν σε 5 ομάδες. Τους μοιράζονται τα φύλλα εργασίας.

2^η ώρα (στο εργαστήριο)

Στους η/υ του εργαστηρίου οι μαθητές θα εργαστούν κατά ομάδες αναζητώντας στους δικτυακούς τόπους που τους δόθηκαν στοιχεία που θα τους οδηγήσουν στη συμπλήρωση των φύλλων εργασίας τους.

3^η και 4^η ώρες

Στην τάξη κάθε ομάδα ανακοινώνει τα αποτελέσματα της έρευνάς-αναζήτησης, ενώ οι άλλες ομάδες στο φύλλο εργασίας της ομάδας που κάνει τις ανακοινώσεις , και που τους έχει μοιραστεί κενό, σημειώνει ερωτήσεις προβληματισμούς που τυχόν γεννιούνται κατά την παρουσίαση. Ακολουθεί συζήτηση σχετική με την έρευνα και εξάγονται συμπεράσματα. Τέλος μοιράζεται στους μαθητές εργασία –προέκταση του θέματος για το σπίτι ή για την ώρα της πληροφορικής.

Χρονολογικός πίνακας με τις σημαντικότερες δυναστείες της βυζαντινής αυτοκρατορίας

ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΔΥΝΑΣΤΕΙΑ	ΓΕΓΟΝΟΣ
717-802	Συριακή ή Ισαύρων	Εικονομαχική κρίση
867-1056	Μακεδονική	Βυζαντινή εποποιία
1081-1185	Κομνηνοί	Οικονομική καχεξία
1204-1261	4 ^η σταυροφορία -Λασκαρίδες	Προσπάθεια ανάκαμψης
1261-1453	Παλαιολόγοι	Παλαιολόγεια αναγέννηση

ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1ο ΦΥΛΛΟ

Επισκεφτείτε το δικτυακό χώρο http://archaeology.arch.uoa.gr/diagramma_IA14.htm και μετά από πλοήγηση απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις:

- α. Ποιο είναι το βασικό αρχιτεκτονικό σχέδιο των βυζ. ναών και πότε χρονολογείται η αρχή του;
- β. Ποιοι βασικοί ρυθμοί αναπτύχθηκαν σε καθεμιά από τις περιόδους της βυζ. αυτοκρατορίας (πρώιμη-μέσο-υστεροβυζαντινή) και ποιες οι διαφορές τους ;
- γ. Κατασκευάστε ένα πίνακα με τα σημαντικότερα δείγματα αρχιτεκτονικών ρυθμών (θα τα ανεβάσετε από το δικτυακό τόπο που σας δόθηκε) παραθέτοντας βασικά χαρακτηριστικά τους(τόπο- χρόνο κατασκευής ή ανακατασκευής και ό,τι άλλο σημαντικό κρίνετε).

2ο ΦΥΛΛΟ

Αφού επισκεφτείτε τους δικτυακούς τόπους http://archaeology.arch.uoa.gr/diagramma_IA14.htm,

http://www.thais.it/architettura/Bizantina/indici/IND_SUB.htm,

<http://www.imdramas.gr/tamples/index.php> απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις:

- α. Βρίσκετε αντιστοιχίες των αρχιτεκτονικών σχεδίων των βυζαντινών ναών και των σημερινών ναών της πόλης σας; Αν ναι, ποιες είναι αυτές;
- β. Κατασκευάστε ένα πίνακα (φωτο θα ανεβάσετε από τους δικτυακούς τόπους) με βυζαντινούς ναούς (δύο τουλάχιστον) που σώζονται και δραμινούς αντίστοιχου αρχιτεκτονικού σχεδίου.
- γ. Ποιο είναι το εξωτερικό διάκοσμο των βυζ. ναών και ποιο των σύγχρονων δραμινών εκκλησιών; Ποιοι παράγοντες καθορίζουν την πολυτέλεια ή την απλότητα / λιτότητα;

3ο ΦΥΛΛΟ

Αφού επισκεφτείτε το δικτυακό τόπο <http://www.xanthi.ilsp.gr/istos/> <http://www.fhw.gr/chronos>, http://archaeology.arch.uoa.gr/diagramma_IA14.htm απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις:

- α. Πώς είναι διακοσμημένο το εσωτερικό των βυζ. ναών;
- β. Ποια είδη εικόνων εντοπίζουμε στα βυζ. χρόνια; Μπορείτε να προσδιορίσετε χρονικά την αρχή του φαινομένου της κατασκευής φορητών εικόνων;
- γ. Μπορείτε από την εικονογράφηση των ναών να εξάγετε συμπεράσματα για τις σχέσεις κοσμικής και εκκλησιαστικής εξουσίας και την οικονομική κατάσταση της αυτοκρατορίας;
- δ. Υπήρχαν «σχολές» ζωγραφικής κατά την παλαιολόγεια περίοδο και αν ναι ποια τα χαρακτηριστικά τους;

4ο ΦΥΛΛΟ

Αφού επισκεφτείτε το δικτυακό τόπο <http://odysseus.culture.gr/> απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις:

- α. Γιατί κατά τη γνώμη σας το υπουργείο και η Unesco χαρακτήρισαν τους ναούς της μονής της Χίου, της μονής Δαφνίου και του οσίου Λουκά της Βοιωτίας μνημεία παγκόσμιας κληρονομιάς;
- β. Παρουσιάστε το αρχιτεκτονικό σχέδιο των τριών ναών και τον εσωτερικό διάκοσμο σ' ένα κείμενο world.

5ο ΦΥΛΛΟ

Αφού επισκεφτείτε τους δικτυακούς τόπους <http://www.ime.gr/chronos/09/gr/p/610/main/p1.html>

<http://www.fhw.gr/chronos/09/gr/pl/1081/t/main/t27.html>, απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις:

- α. Ποιοι οι γραμματικοί πόροι των βυζ. χειρογράφων;
- β. Τι αντικείμενα και από τι υλικά κατασκευάζονταν στα αυτοκρατορικά ή ιδιωτικά εργαστήρια;
- γ. Παρουσιάζουν ιστορικό ενδιαφέρον τα βυζ. νομίσματα; Τι πληροφορίες μπορείτε να αντλήσετε για τις οικονομικές πολιτικές δομές της εποχής τους αλλά και την αισθητική της;
- δ. Παρουσιάστε συγκριτικά δύο βυζ. νομίσματα και δύο σημερινά.

ΓΕΝΙΚΟ ΦΥΛΛΟ (μοιράζεται στο τέλος της παρουσίασης και είναι εργασία για την επόμενη διδακτική ώρα)

- a. Γράψτε ένα κείμενο 250 λέξεων με τις εντυπώσεις σας από τη δράση των ομάδων της τάξης σας στο συγκεκριμένο θέμα και αναρτήστε το στην ιστοσελίδα του σχολείου σας.
- b. Περιγράψτε δύο ναούς της πόλης σας εξωτερικά (αρχιτεκτονικό σχέδιο) και εσωτερικά (πρόγραμμα ζωγραφική ή ψηφιδωτά, σχολή που πιθανόν να ακολουθείται) και αποστείλετε το κείμενό σας στο e-mail του 3^{ου} Λυκείου Σερρών καλώντας τους μαθητές της β' τάξης να επισκεφτούν τον τόπο σας.

Επιλέξτε μία από τις δύο εργασίες και εργαστείτε είτε ομαδικά είτε ατομικά.

Αξιολόγηση

Η θεωρία και η πράξη πολλές φορές απέχουν. Το ενδιαφέρον του πονήματος στην ουσία μπορεί να το κρίνει μόνο η τάξη και διαφορετική τάξη αποφαίνεται διαφορετικά. Κύρια επιδίωξή μου ήταν η προσέγγιση του αντικειμένου (που προσωπικά το βρίσκω πολύ ενδιαφέρον) από πιο σύγχρονους δρόμους. Περιορίσα την αυτενέργεια των μαθητών (καθόλου σύγχρονη παιδαγωγική μέθοδος) ορίζοντας μόνο τους συγκεκριμένους δρόμους για να μην χαθούν και χρονοτριβούν και ενδεχομένως απογοητευτούν. Είμαι απολύτως σίγουρη ότι αν αφήνονταν μόνοι τους θα επιτύγχαναν καλύτερα αποτελέσματα. Όπως είμαι και απολύτως σίγουρη ότι με τη συγκεκριμένη διδακτέα ύλη οι τέσσερις διδακτικές ώρες γι' αυτή την ενότητα είναι

πολυτέλεια .Αν πραγματικά αναζητούμε ουσιαστική αλλαγή και νέους γραμματισμούς οφείλουμε να δούμε το θέμα συνολικά και όχι αποσπασματικά Νιώθω σαν γαϊδουράκι που έχει μάθει αγόγγυστα να ανεβαίνει την ανηφόρα. Το καινούργιο παϊτόνι που μου φορτώσατε μπορεί να γυαλίζει ,αλλά είναι το ίδιο και πιο βαρύ από το παλιό. Μεταφέρετε και λίγο φορτίο στο άλογο, αλλιώς θα μας χάσετε και τους δυο. Το κακό είναι ότι ο παππούς Αίσωπος δεν μας εξήγησε ποιο είναι το άλογο. Λέτε να το αναζητήσω στο διαδίκτυο ή θα χαθώ και θα γελάνε οι μαθητές μου; Ευελπιστώντας ότι θα μου φερθείτε με επιείκεια σας στέλνω συμμαθητικούς χαιρετισμούς

Υ.Γ.1 Ευχαριστώ από βάθους ψυχής όλους όσοι με ώθησαν με τον ένα ή άλλο τρόπο να ασχοληθώ με ΤΠΕ.

Υ.Γ.2 Ευχαριστώ ιδιαίτερα τους επιμορφωτές του ΚΣΕ Δράμας (της περιόδου Μαΐου-Ιουνίου 2008) Σύλβια Ζέττα, Στάθη Παπακωνσταντίνου και Γιώργο Αποστολίδη